

## Проблемні питання представництва

### населених пунктів, що входять до складу ОТГ, у радах ОТГ

Сергій Васильченко,  
Голова правління Українського центру суспільних даних

Через велику нерівномірність кількості мешканців у населених пунктах, практично неможливо реалізувати пропорційне за кількістю виборців представництво населених пунктів у радах ОТГ таким чином, щоб кожен населений пункт був представлений хоча б одним депутатом в раді ОТГ.

Особливо гостро ця проблема постає в ОТГ, у межах яких об'єднується велика кількість населених пунктів з невеликою кількістю виборців у них. У такому випадку кількість депутатів, які обираються, і, відповідно - округів, є невеликою і кількість їх менша, ніж кількість населених пунктів в ОТГ.

Наприклад, Сновську міську ОТГ (Чернігівська область) було утворено шляхом об'єднання 25 рад в яких було 56 населених пунктів. Через невелику кількість населення у цій ОТГ (близько 19 тисяч виборців) обирались лише 26 депутатів<sup>1</sup>, відповідно було утворено 26 виборчих округів. З цих округів, 5 утворено у м. Сновськ, на решту 55 населених пунктів припадає лише 21 округ. В результаті кількість населених пунктів у «сільських» округах розподілилась так:

- м. Сновськ – 5 округів
- 7 округів, до яких входить по 1 населеному пункту
- 5 округів – по 2 населених пункти
- 3 округи – по 3 населених пункти
- 3 округи – по 4 населених пункти
- 2 округи – по 5 населених пункти
- 1 округ, до складу якого увійшли 8 населених пунктів

Схожа диспропорція у Любарській селищній ОТГ (Житомирська область). Її було утворено з 20 рад (38 населених пунктів). Загальна кількість одномандатних округів 26. У трьох населених пунктах громади було утворено більше одного округу:

- смт Любар – 3 округи
- с.Громада – 2 округи
- с.Юрівка – 2 округи

Решта округів розподілились наступним чином:

- 8 округів, до яких входить по 1 населеному пункту
- 8 округів – по 2 населених пункти
- 2 округи – по 3 населених пункти
- 1 округ, до складу якого увійшли 5 населених пунктів

Окремо постає проблема з представленням у радах ОТГ жителів сіл, які приєднуються до міських ОТГ (міст обласного значення). У багатьох випадках кількість виборців у таких селах не дозволяє сподіватись на утворення на своїй території окремого округу (чи округів) до міської ради, бо відносно до кількості міського населення, вони складають занадто малу частку.

---

<sup>1</sup> від 5 тисяч до 20 тисяч виборців - 26 депутатів

Наприклад, при утворенні Тернопільської ОТГ, до Тернопільської міської ради приєдналися 4 сільські ради (8 населених пунктів). Кількість виборців (дані з протоколів голосування 31.03.2019) в утвореній ОТГ складає 178196, тому на виборах до ради обиратиметься 42 депутати<sup>2</sup>. Відповідно середня кількість виборців на округ складає 4243 виборця. А загалом у населених пунктах, які приєдналися до м. Тернополя проживає лише 2126 виборців – половина від середньої кількості виборів на округ.

У той же час, застосування альтернативного підходу, коли кількість округів якимось чином прив'язується до кількості населених пунктів, матиме свої недоліки і порушуватиме принцип рівноправності голосів виборців (як це відбувається у випадку виборів до районних рад).

Крім того, не можна впроваджувати варіант 1 населений пункт = 1 округ, адже в Україні нині є велика кількість населених пунктів, які формально існують, але у них відсутні жителі, або їх дуже мало. Так за даними з «Довідника показників нормативної грошової оцінки земель населених пунктів» станом на 01.04.2019 в Україні існує:

- 245 населених пунктів де 0 жителів
- 206 населених пунктів де по 1 жителю
- 144 населених пунктів де по 2 жителя
- 140 населених пунктів де по 3 жителя
- 132 населених пунктів де по 4 жителя
- 106 населених пунктів де по 5 жителів
- 123 населених пунктів де по 6 жителів
- 135 населених пунктів де по 7 жителів
- 97 населених пунктів де по 8 жителів
- 116 населених пунктів де по 9 жителів
- 112 населених пунктів де по 10 жителів

Загалом існує 4841 пункти в яких проживає від 0 до 50 жителів включно.

На даний момент інструментом, який дозволяє організувати представництво інтересів населених пунктів є інститут старости.

В Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» прописано норми по формуванню старостинського округу, які дозволяють досить вільно їх формувати. Що дозволяє групувати чи переносити населені пункти з одного старостинського округу в інший, забезпечуючи при цьому більш-менш рівномірний розподіл кількості жителів у кожному із таких округів.

Проте у законі прописано, що старостинський округ утворюють «один або декілька населених пунктів (сіл, селищ), крім адміністративного центру», і в цій нормі відсутнє поняття – місто. Отже обрання старости від міста не передбачено, можливо автори розраховували, що місто завжди буде центром ОТГ. Тим часом можуть виникають прецеденти, коли до складу ОТГ входить більш, ніж одне місто. Так до складу Добропільської міської ОТГ, яка очікує на призначення виборів, входять два міста - м. Добропілля та м. Білицьке. Аналогічна ситуація може виникнути при утворенні й інших ОТГ, або, коли будуть об'єднуватись (укрупнюватись) вже існуючі ОТГ.

---

<sup>2</sup> від 100 тисяч до 250 тисяч виборців - 42 депутати